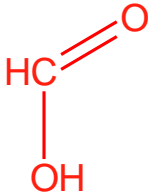
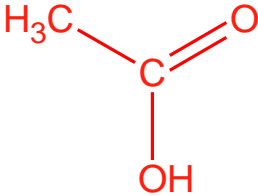
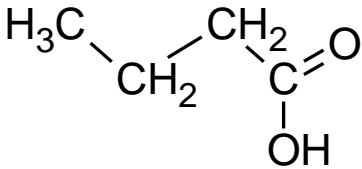
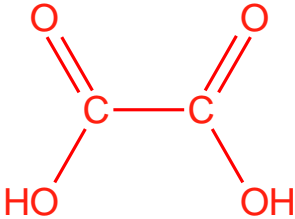
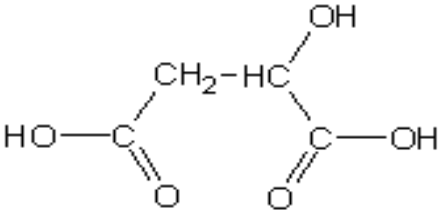
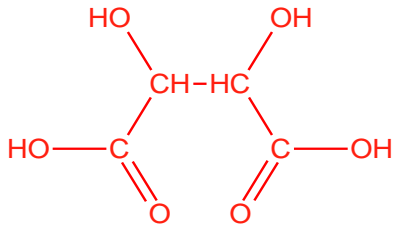
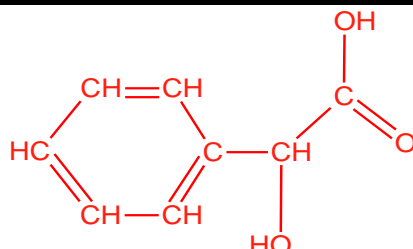
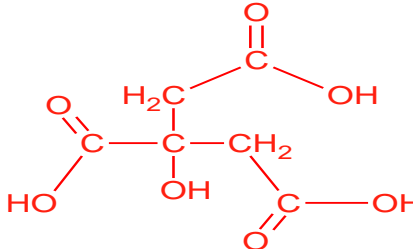
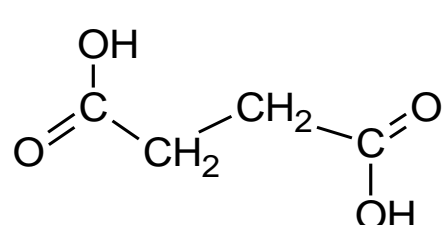
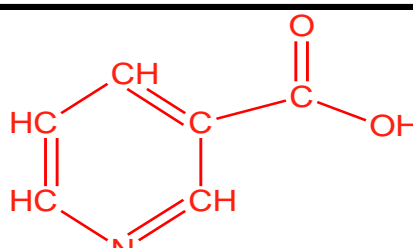
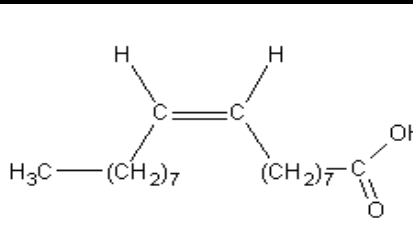

PRACOVNÍ LISTY K PREZENTACI**KARBOXYLOVÉ KYSELINY KOLEM NÁS**

1) Doplňte následující tabulku:

TRIVIÁLNÍ NÁZEV	VZOREC	NÁZEV DLE IUPAC	POZNÁMKY
KYSELINA MRAVENČÍ		METHANOVÁ KYSELINA	_____ _____ _____
KYSELINA OCTOVÁ		ETHANOVÁ KYSELINA	_____ _____ _____
KYSELINA MÁSELNÁ		BUTANOVÁ KYSELINA	_____ _____ _____
KYSELINA ŠTAVELOVÁ		ETHAN-1,2-DIOVÁ KYSELINA	_____ _____ _____
KYSELINA JABLEČNÁ		2-HYDROXY BUTAN-1,4-DIOVÁ KYSELINA	_____ _____ _____

TRIVIÁLNÍ NÁZEV	VZOREC	NÁZEV DLE IUPAC	POZNÁMKY
KYSELINA VINNÁ		2,3-DIHYDROXY BUTAN-1,4-DIOVÁ KYSELINA	_____ _____ _____
KYSELINA MANDLOVÁ		2-HYDROXY-2- FENYLETHANOVÁ KYSELINA	_____ _____ _____
KYSELINA CITRONOVÁ		2-HYDROXY PROPAN-1,2,3- TRIKARBOXYLOVÁ KYSELINA	_____ _____ _____
KYSELINA JANTAROVÁ		BUTAN-1,4-DIOVÁ KYSELINA	_____ _____ _____
KYSELINA NIKOTINOVÁ		PYRIDIN-3- KARBOXYLOVÁ KYSELINA	_____ _____ _____
KYSELINA OLEJOVÁ		OKTADEKA-9-ENOVÁ KYSELINA	_____ _____ _____

2) Doplňte slova do textu:

Karboxylové kyseliny se nachází všude kolem nás. Kyselina mravenčí (methanová kyselina) je nejsilnější **monokarboxylovou** kyselinou. Ke své obraně ji používají nejen zástupci z říše hmyzu jako je **mravenec** nebo **vosa**, ale i některé rostliny, např. **kopřiva**.

Dalším zástupcem karboxylových kyselin je **kyselina octová** (ethanová kyselina). 8% vodný roztok této kyseliny se nazývá **ocet** a má hojné využití v potravinářství. V domácnosti se často používá při vaření nebo **zavařování potravin**, např. při nakládání okurek nebo hub. Ledová kyselina, nebo-li **bezvodá** kyselina octová, která za nižších teplot tuhne a připomíná svým vzhledem led, pohlcuje vzdušnou vlhkost.

3) VIDEO: Odstranění vodního kamene z rychlovarné konvice

- a) Které ionty způsobují tvrdost vody?

Ca²⁺ (vápenaté), **Mg²⁺** (hořečnaté)

- b) Co je to vodní kámen?

Napiš vzorec:

uhličitan vápenatý

CaCO₃

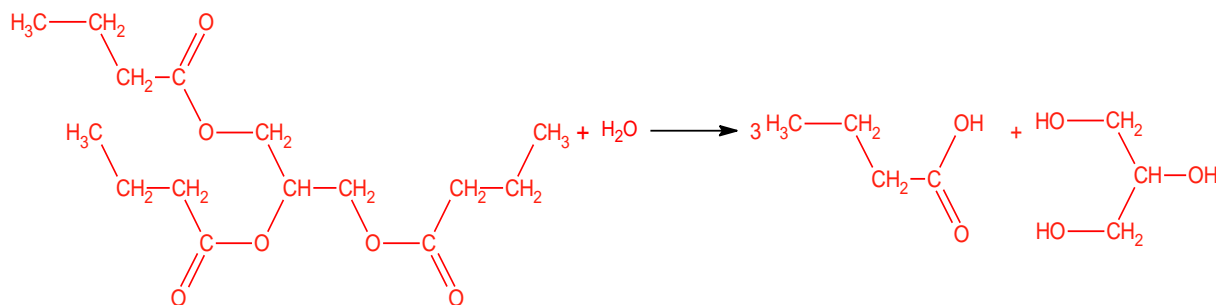

<http://www.durgolswissesspresso.cz/cs/je-dobre-vedet>

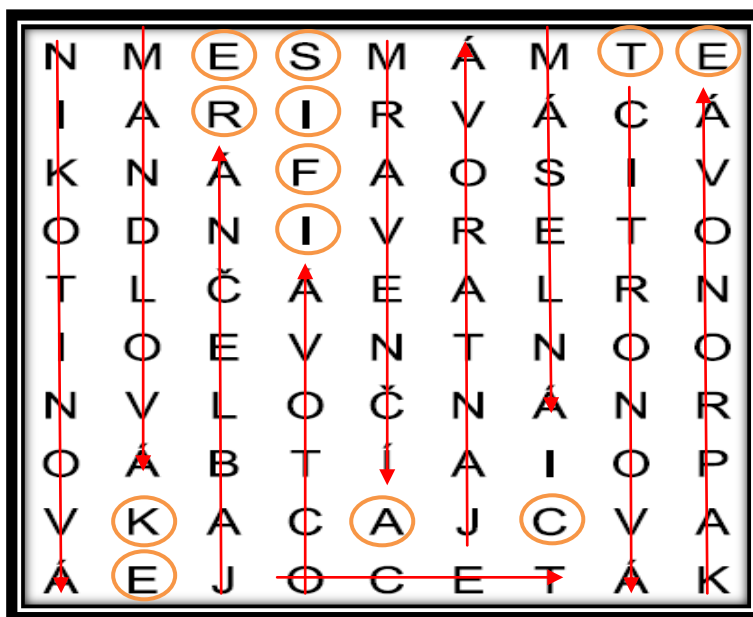
- c) Napiš rovnici pro odstranění vodního kamene pomocí kyseliny octové:

2 CH₃COOH + CaCO₃ → (CH₃COO)₂Ca + CO₂ + H₂O

- d) Jaká karboxylová kyselina se v domácnosti ještě používá ke stejnému účelu: **kyselina citronová**

4) Kyselina máselná se uvolňuje při žluknutí másla ze svého esteru. Popiš tento proces rovnicí:

5) OSMISMĚRKA

TAJENKA: _____ **ESTERIFIKACE** _____

- Při kousnutí mravencem způsobuje nepříjemné pálení pokožky kyselina **mravenčí**.
- Typický zápach kozla ucítíme, pokud si přičichneme ke kyselině **kapronové**.
- Při zavařování okurek se používá 8% vodný roztok kyseliny **octové**, který se nazývá **ocet**.
- Kyselina **citronová** je trikarboxylovou kyselinou vyskytující se v citrusových plodech.
- Kyselina **máselná** je obsažena v živočišných tucích a rostlinných olejích, nepříjemně zapáchá a je složkou lidského potu.
- V nezralém ovoci se nachází L- kyselina **jablečná**, která obsahuje jeden chirální uhlík.
- Vedlejším produktem výroby vína je dikarboxylová kyselina **vinná**.
- V hořkých mandlích se nachází kyselina **mandlová**, která má antibakteriální účinky.
- Přirozenou součástí živočišných a rostlinných tkání je kyselina **jantarová**, která regeneruje a omlazuje buňky.
- Niacin či vitamín B3 je jiné označení pro kyselinu **nikotinovou**.